

UPPSALA UNIVERSITET

Kapital

Ett nyckelbegrepp i Pierre Bourdieus sociologi

Föreläsning inspelad 31 jan. 2018

Donald Broady, Uppsala universitet
donald.broady@soc.uu.se
www.skeptron.uu.se/broady/sec/

2018-01-01 1

UPPSALA UNIVERSITET

Pierre Bourdieu 1930-2002

Nyckelbegrepp:

- Kapital
- Habitus
- Fält
- Strategier
- Det sociala rummet

För definitioner av nyckelbegreppen, se nästa slajd, under rubriken "Verktyglådan".

2018-01-01 3

UPPSALA UNIVERSITET

Verktyglådan

Kapital är enkelt sagt symboliska och materiella tillgångar. Bourdieu skiljer mellan olika arter av kapital: kulturellt kapital (betydelsefulla kunskaper och förtrogenhet med den s.k. finkulturen, förmågor som i Frankrike förväras främst i skolor), socialt kapital (ställning, vänskapsförbindelser, kontakter med gamla skolkamrater, kända) och ekonomiskt kapital (materiella tillgångar samt kända namn och ekonomisk spetsbegrepp), jämte många mer speciella kapitalarter såsom "religiösa kapital" (examens), "vetenskapligt kapital" (utnämnd i den långa världen eller "litet kapital"). En tillgång vilken som helst fungerar som symboliskt kapital i de sammanhang där den tillerkänns värde. En såg av civiltingsvetenskapen utgör ett utbildningskapital som är verksam som symboliskt kapital inom utnämningens fält men inte inom litteraturens.

Med habitus avses system av dispositioner som tillåter människor att handla, tänka och orientera sig i den sociala världen. En människas habitus grundlaggs genom de vanor hon inlärt sig i familjen och skolan och fungerar sedan som ett segligt och ofta omedvetet handlingsmönster. Habitus kan betraktas som förtrogenhetskapital.

Strategier är individens, grupper eller institutioners försök att värna värdet på sitt kapitalinnehav och att försvåra eller förbjuda sin position. Sådana försök är ofta mer eller mindre omedvetna. Bourdieu använder sig av termen "strategi" – liksom "intresse", "investering", "vinst" – på annat sätt än i vardagspraktik eller i ekonomisk vokabular där man brukar avse medvetna föresattnings- och överlagda handlingar.

Det sociala rummet är systemet av relationer mellan de positioner som utgörs av olika sociala grupper (klasser, klassfraktioner, yrkesgrupper). Bourdieus undersökningar av det sociala rummet motvarar såväl det som inom andra forskningstraditioner kallas klassanalys eller studier av social stratifiering. Den dominerande klassen är den som överklassen, vilken enligt Bourdieu består av två stora fraktioner, å ena sidan en "dominerande" ekonomisk fraktion där företagarna spelar en framträdande roll och å andra sidan en "dominerad" kulturell fraktion vars ägare universitetslärare, konstnärer, författare. Två andra klasser, nämligen "bänkade" alltså utbildningslös i materiella överklassen, utgör Bourdieus så kallade *dominanta* på god svenska översatta med "den härskande klassen" (*dominante* är den äldre franska översättningen av den

värstbegripliga traditionens *Herrschaft*).

Fält kan, om vi utöver en definition som är så generell som möjligt, definieras som ett system av relationer mellan positioner. Med socialt fält (även benämndt "kampfält" eller "konkurrensfält") avser Bourdieu ett föränderligt område i samband där människor och institutioner strider om något de har gemensamt, t.ex. inom litteraturens fält om rätten att döma om litterär kvalitet. Varje autonomt fält har sin egen specifika art av kapital, och tillhörigheter är t.ex. ett verktyg för studiet av förändringen av kapital. En typisk studie av det litterära fältet bygger på information om författarens kritiker eller förläggarens åsikter av både specifikt litterärt kapital (som ger dem anseende bland författare eller kritiker) och andra arter av kapital såsom kulturellt, socialt, ekonomiskt eller politiskt. Men ett fält kan även konstrueras på grundval av information om tillrägliga förtrogenhet och tillräckliga egenskaper. Det är då inte fråga om ett socialt fält utan ett *fält av positioner*. Begreppet *metier* följande Bourdieus för ett fält av hela systemet av relationer mellan samliga kapitalarter av betydelse, från kulturellt kapital över juridiskt och politiskt till ekonomiskt.

Bidragen till denna antologi handlar inte så mycket om läsarna eller publiken (som tillhör konsumentfältet) utan framför allt om produktivitet, beaktande av författare, konstnärer, kritiker, förläggare, gallerister etc. De kallas produktivitet eftersom det är här som verk, värden och inställningsfält – men även "producenter", dvs. författarna eller konstnärerna – frambringas. Ett särskilt slag av produktivitet är *kulturellt fält* (en mer precis benämning är *fältet för kulturell produktivitet*), dvs. konst, litteratur, vetenskap och religion, vilka i sin tur kan ägrymna subfält såsom teaterns fält, sociologens fält etc.

För ett område skall kunna analyseras som ett fält i Bourdieus mening krävs att det består av ett utvecklad autonomt, dvs. självständigt i förhållande till andra fält och till omvärlden i övrigt.

© Donald Broady, "Inledning: ett verktyglådan för studier av fält", *Kulturens fält*, Daidalos, Göteborg 1998, s. 11-26. Citat från s. 13-15.

2018-01-01 4

UPPSALA UNIVERSITET

I denna föreläsning

Först om en förklaringsmodell à la Bourdieu

Därefter mest om begreppen

- Kapital
- Strategier
- Det sociala rummet

Samt om metoderna

- Prosopografi
- Geometrisk dataanalys

2018-01-01 5

UPPSALA UNIVERSITET

Förklaringsmodell à la Bourdieu

En enkel förklaringsmodell som man finner i alla studier inom Bourdieu-traditionen

2018-01-01 6

UPPSALA UNIVERSITET

Förklaringsmodell à la Bourdieu

Utforska mötet mellan

- vad människor har i bagaget, och
- den sociala värld i vilken de inträder

2018-01-01 7

UPPSALA UNIVERSITET

Förklaringsmodell à la Bourdieu

Utforska mötet mellan

- vad människor har i bagaget, och
- den sociala värld i vilken de inträder

Individer (eller sociala grupper) utrustade med vissa dispositioner (habitus) och andra tillgångar (kapital)

Donald Broady, www.donaldbroady.se

8

UPPSALA UNIVERSITET

Förklaringsmodell à la Bourdieu

Utforska mötet mellan

- vad människor har i bagaget, och
- den sociala värld i vilken de inträder

Individer (eller sociala grupper) utrustade med vissa dispositioner (habitus) och andra tillgångar (kapital)

Positioner i den sociala världen (t.ex. i det sociala rummet, inom utbildnings-systemet, i olika sociala fält etc.)

Donald Broady, www.donaldbroady.se

9

UPPSALA UNIVERSITET

Förklaringsmodell à la Bourdieu

Utforska mötet mellan

- vad människor har i bagaget, och
- den sociala värld i vilken de inträder

Individer (eller sociala grupper) utrustade med vissa dispositioner (habitus) och andra tillgångar (kapital)

Positioner i den sociala världen (t.ex. i det sociala rummet, inom utbildnings-systemet, i olika sociala fält etc.)

För dem tillgängliga strategier

Donald Broady, www.donaldbroady.se

10

UPPSALA UNIVERSITET

Förklaringsmodell à la Bourdieu

Utforska mötet mellan

- vad människor har i bagaget, och
- den sociala värld i vilken de inträder

Individer (eller sociala grupper) utrustade med vissa dispositioner (habitus) och andra tillgångar (kapital)

Positioner i den sociala världen (t.ex. i det sociala rummet, inom utbildnings-systemet, i olika sociala fält etc.)

För dem tillgängliga strategier

Donald Broady, www.donaldbroady.se

11

UPPSALA UNIVERSITET

Förklaringsmodell à la Bourdieu

Utforska mötet mellan

- vad människor har i bagaget, och
- den sociala värld i vilken de inträder

Individer (eller sociala grupper) utrustade med vissa dispositioner (habitus) och andra tillgångar (kapital)

Positioner i den sociala världen (t.ex. i det sociala rummet, inom utbildnings-systemet, i olika sociala fält etc.)

För dem tillgängliga strategier

Donald Broady, www.donaldbroady.se

12

UPPSALA UNIVERSITET

Strategier

Donald Broady, www.donaldbroady.se

13

UPPSALA UNIVERSITET

Exempel på hur man kan undersöka gymnasieval

En familj i stockholmsförorten Gamla Enskede ska välja gymnasieskola. Pappan kulturredaktör, mamman bibliotekarie. Vid köksbordet hörs argumenten för Södra Latin:

- Skolans goda rykte
- Trevliga kamrater, många i vänskretsen vill dit
- Lärarna är bra, flera av dem ingår i familjens umgänge
- Mamma gick där
- Krävande men bra för den personliga utvecklingen och fortsatta studier

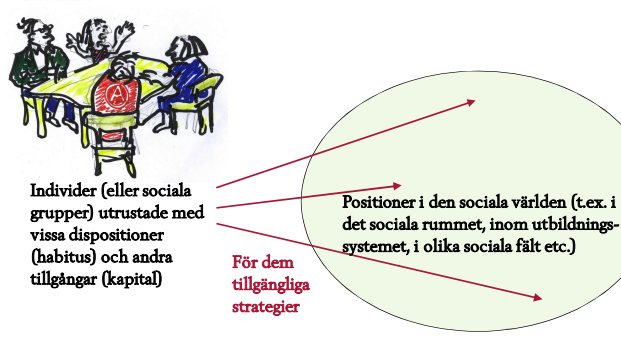

Inom somliga forskningstraditioner förklarar man människors val med hänvisning till deras intentioner och överväganden i stil med ovanstående. Bourdieu-traditionen är annorlunda:

DOI:10.1017/9781107305477.014

UPPSALA UNIVERSITET

Förklaringsmodell à la Bourdieu

Individer (eller sociala grupper) utrustade med vissa dispositioner (habitus) och andra tillgångar (kapital)

Positioner i den sociala världen (t.ex. i det sociala rummet, inom utbildningssystemet, i olika sociala fält etc.)

För dem tillgängliga strategier

DOI:10.1017/9781107305477.015

UPPSALA UNIVERSITET

Principen för att skapa sociala kartor över utbildningsfält

	Läkarbarn	Univ. läraryrken	Barn t. tjm mellannivå priv. sektor	Företagsledarbarn	Barn t. okval. arb. service	Osv
NVNV vid Södra Latin, Sthlm	14,5	6,5	1,6	0	0	
NVNV vid Hersby, Lidingö	2,8	0,9	8,3	6,5	0	
Handelsprogr. vid S:t Botvid, Botkyrka	0	0	0	0	15,4	
Osv						

Elevernas sociala ursprung, procent, 1998, dvs. ett par år innan "valfrihetsreformen".

Källa: D. Broady & M. Börjesson, "En social karta över gymnasieskolan i Stockholm i slutet av 1990-talet", *Studies in Educational Policy and Educational Philosophy*, nr 1 2002, pp. 2-13. Äv. i *Kritisk utbildningskräft*, nr 106 (nr 1 2003), pp. 2-13.

DOI:10.1017/9781107305477.016

UPPSALA UNIVERSITET

Principen för att skapa sociala kartor över utbildningsfält

	Läkarbarn	Univ. läraryrken	Barn t. tjm mellannivå priv. sektor	Företagsledarbarn	Barn t. okval. arb. service	Osv
NVNV vid Södra Latin, Sth	■	■	■			
NVNV vid Hersby, Lidingö	■		■	■	■	
Handelsprogr. vid S:t Botvid, Botkyrka					■	■
Osv						

Utbildningar med liknande rekryteringsprofil hamnar nära varandra på kartan. De med olikartad rekryteringsprofil långt från varandra.

DOI:10.1017/9781107305477.017

UPPSALA UNIVERSITET

32 sociala grupper

Social grupp (yrkesgrupp)
1. civilingenjörer o arkitekter
2. läkare, veterinärer, präster
3. universitetslärare
4. ämneslärare
5. jurister
6. högre tjänsteman i offentlig sektor
7. högre tjänsteman i privat sektor
8. officerare
9. företagsledare
10. konstproducenter
11. journalister
12. tekniker offentlig sektor
13. tekniker privat sektor
14. tjänstemän på mellannivå i offentlig sektor
15. tjänstemän på mellannivå privat sektor
16. klasslärare
17. sjuk- och hälsovårdande yrken
18. kontorsanställda, offentlig sektor
19. kontorsanställda, privat sektor
20. handelsanställda
21. bönder
22. småföretagare
23. handelsmän
24. poliser
25. förmän
26. kvalificerade arbetare inom produktion
27. kvalificerade arbetare inom service
28. lantarbetare
29. okvalificerade arbetare inom produktion
30. okvalificerade arbetare inom service
31. övriga
32. ej uppgift

DOI:10.1017/9781107305477.018

UPPSALA UNIVERSITET

Geometrisk dataanalys

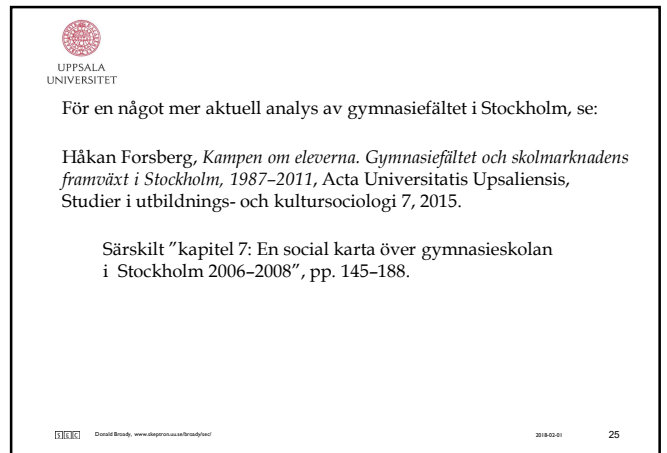
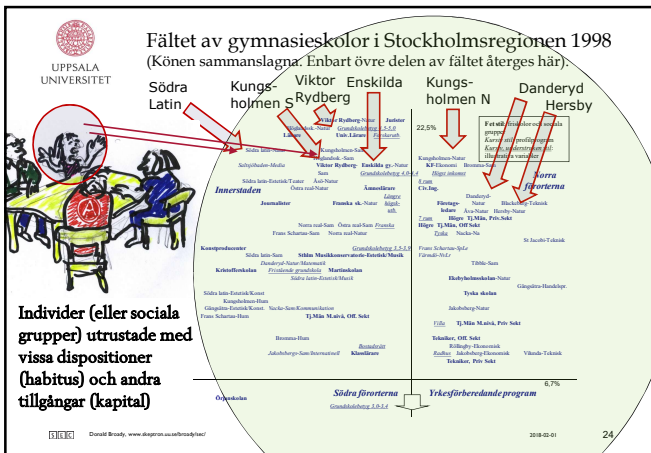
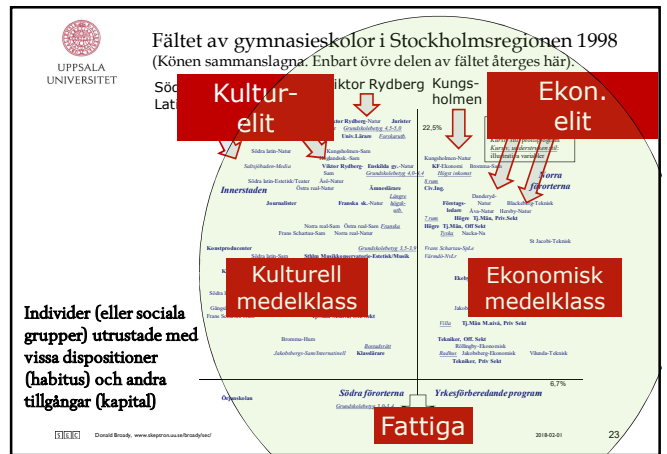
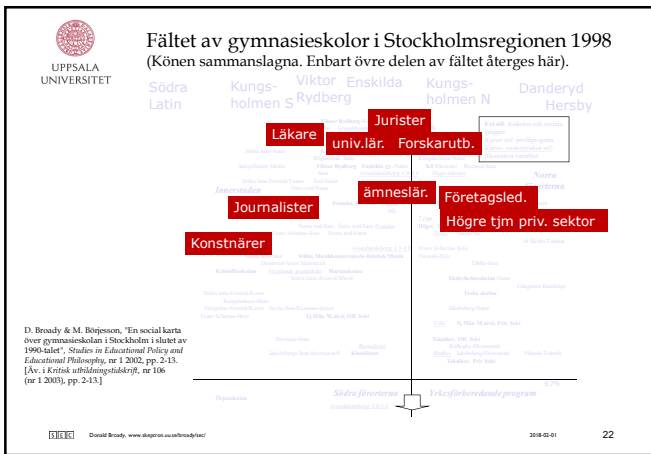
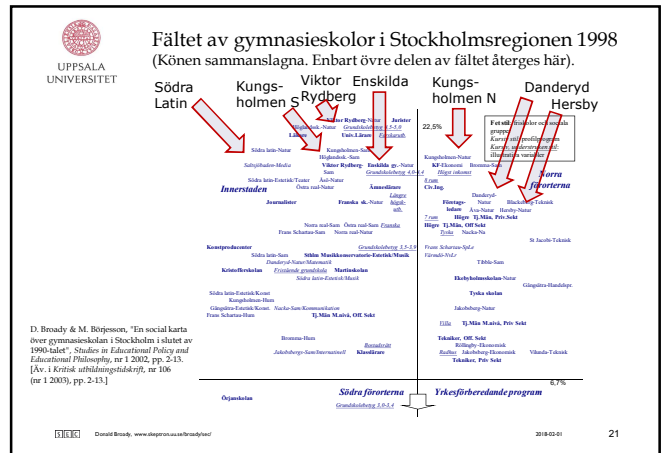
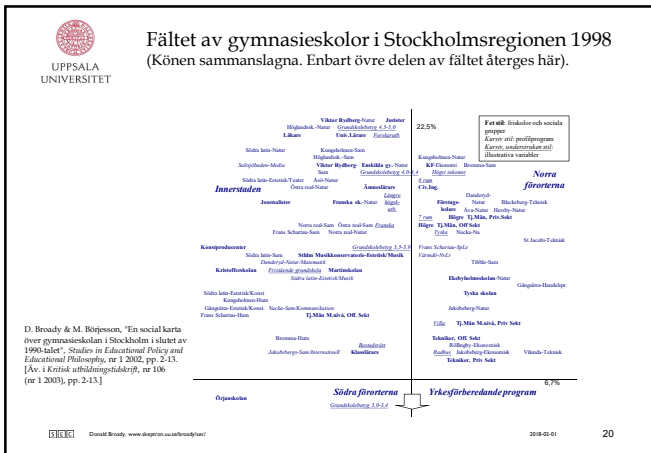
Upphovsman Jean-Paul Benzécri, fr.o.m. 1960-talet. Mest bekanta är olika varianter av korrespondensanalys som jämte varianter av principalkomponentanalys, euklidisk klassificering m.m., alltsammans ingående i en familj av tekniker som numer kallas geometrisk dataanalys.

Standardverk:
Brigitte Le Roux & Henry Rouanet:
Geometric Data Analysis: From Correspondence Analysis to Structured Data Analysis (Kluwer, 2004).

Liten handbok:
Brigitte Le Roux & Henry Rouanet:
Multiple Correspondence Analysis (Sage, 2010)

DOI:10.1017/9781107305477.019

Kapital

Kapital är enkelt sagt symboliska och materiella tillgångar som vinner erkännande

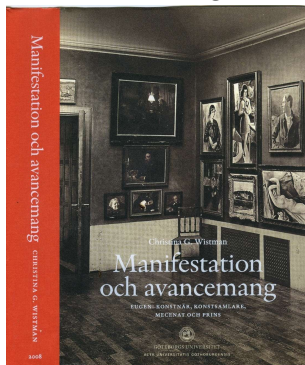
Olika arter av kapital:

- **kulturellt kapital** (kultiverat språkbruk och förtrogenhet med den s.k. finkulturen, förmågor som i Frankrike förvärvas främst i elitskolor),
- **socialt kapital** (släktband, vänskapsförbindelser, kontakter med gamla skolkamrater, kåranda), samt
- **ekonomiskt kapital** (materiella tillgångar samt kännedom om ekonomins spelregler),
- jämte många mer speciella kapitalarter såsom "utbildningskapital", "vetenskapligt kapital", litterärt kapital".

En tillgång vilken som helst fungerar som **symboliskt kapital** i de sammanhang där den tillerkänns värde.

Symboliskt kapital Exempel från konstsociologin

Wistman,
Christina G.,
*Manifestation och
avancemang. Eugen:
konstnär,
konstsamlare,
mecenat och prins.*
Acta Universitatis
Gothoburgensis,
2008.

Prins Eugen,
Det gamla slottet,
1893

Exempel på hur kapitalbegreppet används

Formering för offentlighet.
En kollektivbiografi över
Stockholmskvinnor 1880-1920

www.skeptron.uu.se/broadly/sec/ffo.htm

Jan 2000-dec 2006.
Finanserad av Riksbankens jubileumsfond

Projektet "Formering för offentlighet. En kollektivbiografi över Stockholmskvinnor 1880-1920", finansierat av Riksbankens Jubileumsfond

Ursprunglig projektsammanfattning, ur ansökan 1999

Perioden kring sekelskiftet 1900 var av avgörande betydelse för kvinnors väg från privat till offentligt. Inom projektet studeras Stockholm som mötesplats och de sociala nätverkens betydelse för ett antal kvinnor som bidrog till att forma moderna offentligheter. Tonvikten läggs vid deras insatser inom pedagogik, filantropi, sjukvård och kulturliv.

Centrala frågor är

- Vilka tillgångar hade dessa föregångskvinnor med sig i bagaget och hur bar de sig åt för att vinna inträde i existerande offentligheter och sociala fält?
- Hur fungerade mötesplatserna och de sociala nätverken? I vad mån var de ställen där tillgångar ackumuleras, med skilda funktioner för kvinnor med olika bakgrund och olika slag av startkapital?
- På vad sätt tjänade kvinnornas nätverk som bas för utspel i den offentliga debatten och för insatser som bidrog till framväxten av nya sociala fält?

En prosopografisk metod tillämpas, dvs. information om dessa kvinnors egenskaper och tillgångar – socialt ursprung, utbildningsbana, symboliskt, ekonomiskt och socialt kapital, sociala och kulturella praktiker – samlas in och ligger till grund för analyser av deras levnadsbanor och strategier.

Kapitalbeskrivning (1)

Biografiska data

namn
födelseår, månad, dag (ååååmmdd)
födelseår, födelseort
dödsår, månad, dag, dödsplats

Verksamhet / ped., kulturell, filantropisk sfärer

Yrke fullständigt

Försörjning

inkomst av anställning
inkomst av tillfällig verksamhet
inkomst av kapital
försörjd av annan

Donald Broady, www.donaldbroady.se

2018-02-01

32

Kapitalbeskrivning (2)

Boende som vuxen

Östermalm
Kungsholmen
Norrholm
Södermalm
Gamla stan
Utanför tullarna
eget hus
hyreshus
sommarställe
bor med föräldrar
bor med make
bor med syster/bror
bor med annan kvinna
bor ensam
bor ensam med hemhjälp

Donald Broady, www.donaldbroady.se

2018-02-01

33

Kapitalbeskrivning (3)

Socialt ursprung

fars yrke/utbildning
fars position: start, när q. är 10 år, vid flytt hemifrån, höjdpunkten
syskonens social positioner

Utbildning

grundutbildning
yrkesutb
akadem. utb

Utlandskontakter

resor
konferenser
"påverkan"
språkkunskaper

Donald Broady, www.donaldbroady.se

2018-02-01

34

Kapitalbeskrivning (4)

Egen familj

make och barn
skild/omgift

Socialt kapital

umgänge inom ped. sfär
umgänge inom kult. sfär
umgänge inom fil. sfär
umgänge med andra sfärer
sammanslutningar t.ex. "salonger"
utmärkelser

Donald Broady, www.donaldbroady.se

2018-02-01

35

Kapitalbeskrivning (5)

Organisationskapital

medlem av organisationer
förtroendeuppdrag
"förnyare"
utredningar
föreningar/kårorgan
ställningstaganden

Politiskt kapital

kvinnopolitiskt kapital/ ståndpunkt i centrala frågor
allmänpolitik/partipolitik
"förnyare"

Donald Broady, www.donaldbroady.se

2018-02-01

36

Kapitalbeskrivning (6)

Pedagogiskt kapital

läroböcker
undervisning
föreningar/kårorgan
ställningstaganden
"förnyare"

Kulturellt kapital

föreningar/kårorgan, lärda sällskap
publikationer
ställningstaganden
"förnyare"

Donald Broady, www.donaldbroady.se

2018-02-01

37

Kapitalbeskrivning (7)

Filantropiskt/ socialpolitiskt kapital
föreningar/kårorgan
föreläsungsverksamhet
ställningstaganden
"förnyare"

Religiöst kapital
tillhörighet till religiöst samfund
ställningstaganden
"förnyare"

Kapitalbeskrivning (8)

Bouppteckning
aktieinnehav
fastighet/er
hyreshus,
sommarhus
jord- och skogsinnehav
sparat kapital

Bibliografi/biografi
eftermälen
t.ex. omnämnd i olika verk
nekrologer i dags- o fackpress

Kapitalbeskrivning, Agda Montelius (1)

Donald Broady
31 jan 2004

KAPITALBESKRIVNING

Montelius, Agda Georgina Dorothea Alexandra

FÖDD OCH DÖD

Född 23 april 1850 på Ullvi gård utanför Köping
[Bokholm 2000, p. 46; jfr SBL bd 25 p. 684]

Död 27 okt 1920 i Stockholm [SBL bd 25 p. 684]

Kapitalbeskrivning, Agda Montelius (2)

ANTAL SYSKON, DERAS KÖN, PLATS I SYSKONSKARAN

AM föddes 1850 som sladdbarn, hade syster (då tio år) och två äldre bröder (då 12 och 16 år).

Storasytern Emilie (tio år äldre än AM) var från 18 års ålder sängliggande i obotlig sjukdom som yttrade sig i krampfall. [Bokholm 2000, p. 48]

Född 23 april 1850 på Ullvi gård utanför Köping
[Bokholm 2000, p. 46; jfr SBL bd 25 p. 684]

Kapitalbeskrivning, Agda Montelius (3)

UPPVÄXTORT, FÖRSAMLING, GATUADRESS
(vi definierar stipulativt uppväxtperioden till att omfatta tiden från födelsen fram till då dottern antingen flyttar hemifrån eller är tjugofem år gammal)
Vid AMs födelse 1850 var fadern överstelöjtnant vid Västmanlands regemente [Bokholm 2000, p. 46], Under AMs första 17 år flyttade familjen ofta: Köping, Västerås, Uppsala, Stockholm, och 1867 till Jönköping. [Bokholm 2000, p. 47] Vid flytten till Jönköping var AM 17 år gammal [Bokholm 2000, p. 49]. 1871 flyttade familjen Reuterskiöld från Jönköping till Stockholm

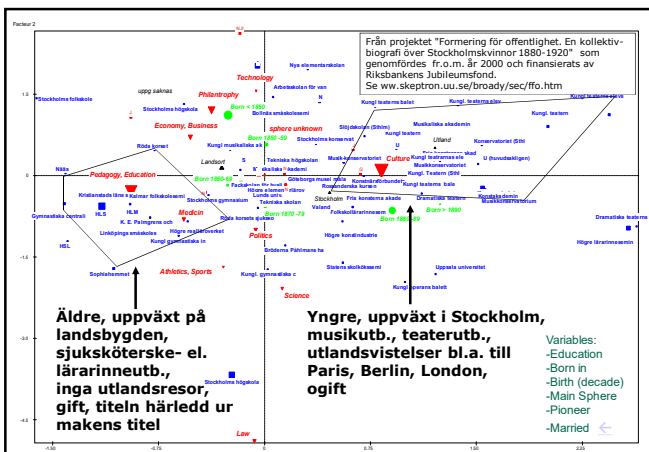
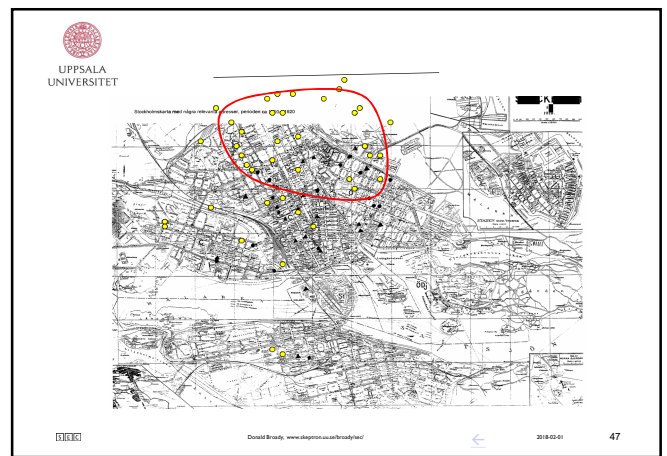
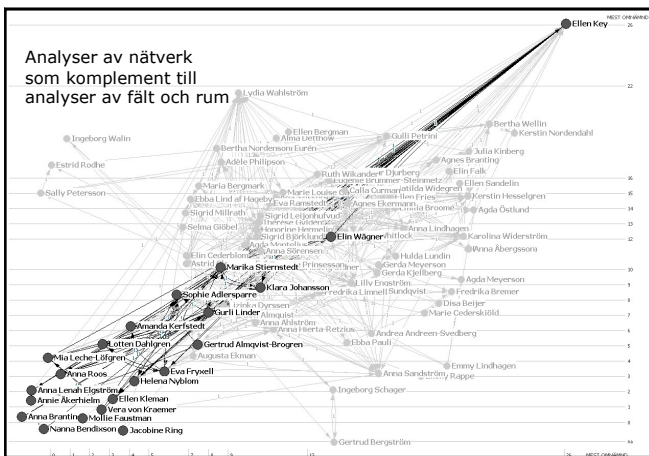
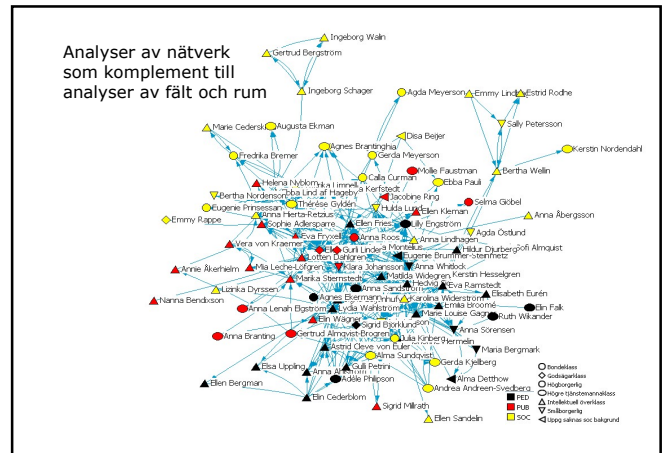
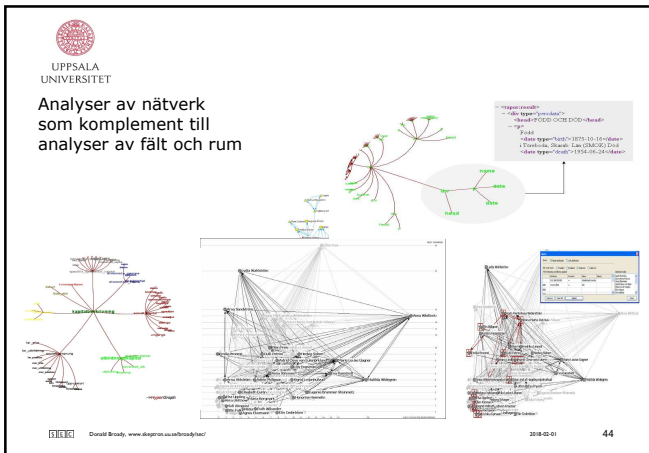
Kapitalbeskrivning, Agda Montelius (4)

UTBILDNINGSKAPITAL, EXAMINA

Förhållandevis ringa utbildningskapital.

Hammarstedtska flickskolan i Stockholm, som var förlagt till det s.k. Brunkebergs hotell [Bokholm 2000, p. 47]. Viktigast att lära sig franska [se vidare om Hammarstedtska flickskolan Bokholm 2000, p. 47f]

Konfirmationspräst var Johannes Rohtlieb, kyrkoherde i Tyska församlingen. [Bokholm 2000, p. 47f]

UPPSALA UNIVERSITET

Ytterligare exempel på prosopografi

Esbjörn Larsson, *Från adlig uppfostran till borgerlig utbildning. Kungl. Krigsakademien mellan åren 1792 och 1866*, diss., Uppsala 2005.

Donald Broady, www.digipron.uu.se/broadly/ 2018-01-01 49

UPPSALA UNIVERSITET

	Född	Belöningar under utb.	I straffregistret, Karlberg	Karriären
Hall, Birger Martin	1778	Distinktionstecken. Tre jetonger.	Kortspel under överläsningen, oljud, slagsmål, bullersam under ritlektion...	Generalmajor, adlad
Lefrén, Johan Peter	1784	Distinktionstecken. Tre jetonger.	Sturskhet, kastat snöboll på löjtnant Pihl, kastat ut mat fr. matsalsen, bullrat...	Kronprinsens adjutant, guvernör vid Krigs-akademien, general, pedagogisk föregångsman ("carlbergiska pedagogiken")

Donald Broady, www.dagprova.se/broad/ 2018-01-01 50

UPPSALA UNIVERSITET

Exempel på resultat

Inga samband studieresultat/karriär under tidigare perioden 1792-1809
 Däremot 1850-1866 tydliga samband, dock inte för dem som erövrade högst rang

Esbjörn Larsson, *Från adlig uppfostran till borgerlig utbildning. Kungl. Krigs-akademien mellan åren 1792 och 1866*, diss., Uppsala 2005, s. 112 och 113.

Figure 1a: Karriären under perioden 1792-1809
 Figure 1b: Karriären under perioden 1850-1866

Donald Broady, www.dagprova.se/broad/ 2018-01-01 51

UPPSALA UNIVERSITET

Skilj mellan begrepp och term!

Begreppet symboliskt kapital var centralt redan i exempelvis Bourdieus tidiga studie av hederskänslan (författad ca 1960), men därefter använde han inte termen (dvs. orden) "symboliskt kapital" utan i stället en lång rad andra ord: "heder", "prestige", "renommé", "anseende"... Inte förrän mot slutet av 1960-talet blev termen "symboliskt kapital" viktig och frekvent.

Detsamma gäller *begreppet* habitus, även det av betydelse i de tidiga studierna, trots att med några få undantag termen "habitus" inte förekom där utan i stället ord som "beteendescheman", "sedimenterade intentioner", "etos", "hållning", det berbiska ordet "niay" och många fler. Termen "habitus" blev central först 1966-1967.

Termen "kulturellt kapital" förekom i tryck först 1966. *Begreppet* kulturellt kapital hade dessförinnan varit viktigt i studierna av utbildning och kultur i det samtida Frankrike, exempelvis i *Les héritiers* (1964), den bok som gjorde Bourdieu berömd i Frankrike.

Generellt: När du läser Bourdieu & Co uppmärksamma begreppen! Det är dessa som utgör forskningsverktygen medan orden som ringar in begreppen kan variera. (Rådet gäller av. läsningen av andra väsentliga samhällsvetenskapliga författarskap.)

Donald Broady, www.dagprova.se/broad/ 2018-01-01 52

UPPSALA UNIVERSITET

Det sociala rummet

Donald Broady, www.dagprova.se/broad/ 2018-01-01 53

UPPSALA UNIVERSITET

Karta över det sociala rummet och rummet av livsstilar

P. Bourdieu, *La distinction. Critique sociale du jugement*, 1979, p. 140f

Först publ. i P. Bourdieu & Monique de Saint Martin, "Anatomie du goût", *Actes de la recherche en sciences sociales*, n° 5, 1976, pp. 2-82 & 89-112.

Donald Broady, www.dagprova.se/broad/ 2018-01-01 54

UPPSALA UNIVERSITET

P. Bourdieu, "Distinktionen", pp. 245-310 i *Kultursociologiska texter*, 2 uppl. 1991

P. Bourdieu, *La distinction. Critique sociale du jugement*, 1979

Donald Broady, www.dagprova.se/broad/ 2018-01-01 55

UPPSALA UNIVERSITET

Övers. i P. Bourdieu, *Kultursociologiska texter*, Salamander, Stockholm 1986, pp. 282f

Figur 1: Rummet av sociala positioner
Figur 2: Rummet av livsstilar

UPPSALA UNIVERSITET

56

UPPSALA UNIVERSITET

Principer, tabellen för korrespondensanalysen av rummet av sociala positioner och rummet av livsstilar

Marcel Bleu		Golf, ridning, jakt	Antikvitetssaffärer, kvalitetsauktioner	Watteau, Utrillo, privattestrar	
-------------	--	---------------------	---	---------------------------------	--

UPPSALA UNIVERSITET

2018-02-01 57

UPPSALA UNIVERSITET

Antoine Watteau (1648-1721)

Maurice Utrillo 1883-1955

UPPSALA UNIVERSITET

2018-02-01 58

UPPSALA UNIVERSITET

Principer, tabellen för korrespondensanalysen av rummet av sociala positioner och rummet av livsstilar

Marcel Bleu		Golf, ridning, jakt	Antikvitetssaffärer, kvalitetsauktioner	Watteau, Utrillo, privattestrar	
Monique Rouge		Fotvandringar, cykelturer	Loppmarknader, filosofisk litteratur	Goya, Bach, Kafka, romanska kyrkor	

UPPSALA UNIVERSITET

2018-02-01 59

UPPSALA UNIVERSITET

Francisco Goya (1746-1828)

UPPSALA UNIVERSITET

2018-02-01 60

UPPSALA UNIVERSITET

Principer, tabellen för korrespondensanalysen av rummet av sociala positioner och rummet av livsstilar

Marcel Bleu		Golf, ridning, jakt	Antikvitetssaffärer, kvalitetsauktioner	Watteau, Utrillo, privattestrar	
Monique Rouge		Fotvandringar, cykelturer	Loppmarknader, filosofisk litteratur	Goya, Bach, Kafka, romanska kyrkor	
Sylvia Vert		Folkdans, långpromenader	Vävning, dramaövingar	Keramik	
Jules Gris		Belote, fotboll	Mekar med bilen	TV	

UPPSALA UNIVERSITET

2018-02-01 61

UPPSALA UNIVERSITET

Principer, tabellen för korrespondensanalysen av rummet av sociala positioner och rummet av livsstilar

Marcel Bleu	Företagsledare, 3 barn, inkomst 102 000 F	Golf, skidning, jakt	Amfiteatrar, kvalitetsuktioner	Pastell, Utrillo, privattestrar
Monique Rouge	Gymnasielärare, 2 barn, inkomst 40 000 F	Fotvandringar, cykelturer	Loppmarknader, filosofisk litteratur	Goya, Bach, Kafka, romanska kyrkor
Sylvia Vert	Bibliotekarie, 1 barn, inkomst 33 000 F	Folkdans, långpromenader	Vävning, dramaövingar	Keramik
Jules Gris	Diversearbetare, 4 barn, inkomst 13 000 F	Belote, fotboll	Mekar med bilen	TV

UPPSALA UNIVERSITET

Donald Broady, www.donaldbroady.com

2018-01-01 62

UPPSALA UNIVERSITET

LES FRACTIONS DE LA CLASSE DIRIGANTE

analyse secondaire de l'enquête SOPRES (S. C., V.)

Sekundäranalys av data från konsumtionsvanenkät från SOPRES (Société française d'enquêtes par sondages)

P. 90 i Bourdieu & de Saint Martin, "Anatomie du goût", *Actes de la recherche en sciences sociales*, n° 5, 1976, pp. 2-82 & 89-112.

UPPSALA UNIVERSITET

Donald Broady, www.donaldbroady.com

2018-01-01 63

UPPSALA UNIVERSITET

Urval, från p. 90 i Bourdieu & de Saint Martin, "Anatomie du goût", *Actes de la recherche en sciences sociales*, n° 5, 1976, pp. 2-82 & 89-112.

UPPSALA UNIVERSITET

Donald Broady, www.donaldbroady.com

2018-01-01 64

UPPSALA UNIVERSITET

Urval, från p. 90 i Bourdieu & de Saint Martin, "Anatomie du goût", *Actes de la recherche en sciences sociales*, n° 5, 1976, pp. 2-82 & 89-112.

UPPSALA UNIVERSITET

Donald Broady, www.donaldbroady.com

2018-01-01 65

UPPSALA UNIVERSITET

Urval, från p. 90 i Bourdieu & de Saint Martin, "Anatomie du goût", *Actes de la recherche en sciences sociales*, n° 5, 1976, pp. 2-82 & 89-112.

UPPSALA UNIVERSITET

Donald Broady, www.donaldbroady.com

2018-01-01 66

UPPSALA UNIVERSITET

Urval, från p. 90 i Bourdieu & de Saint Martin, "Anatomie du goût", *Actes de la recherche en sciences sociales*, n° 5, 1976, pp. 2-82 & 89-112.

UPPSALA UNIVERSITET

Donald Broady, www.donaldbroady.com

2018-01-01 67

UPPSALA UNIVERSITET

Kulturella fraktionen av den styrande klassen

Ekonomiska fraktionen av den styrande klassen

Vattenskidor
Bor i Paris
Ibland teater
Lyssnar till klassisk musik
Läser Le Monde
Ofta teater
Sällan tjänsteresor
Sällan konstgallerier
Bor i småstad

Golf
Ofta representationsmåltider
Ofta tjänsteresor
Ridning
Ibland representationsmåltider
Sällan teater
Läser France Soir
Ibland tjänsteresor

Diskmaskin
Ofta representationsmåltider
Ofta tjänsteresor

Aldrig teater

Aldrig representationsmåltider
Aldrig tjänsteresor

Husvagnsemester
Bor på landsbygden
Frysbox

Småborgerskapet, medelklasserna

Urval, från p. 90 i Bourdieu & de Saint Martin, "Anatomie du goût", *Actes de la recherche en sciences sociales*, n° 5, 1976, pp. 2-82 & 89-112.

UPPSALA UNIVERSITET

UPPSALA UNIVERSITET

P. Bourdieu, *La distinction. Critique sociale du jugement*, 1979, p. 140f
Först publ. i P. Bourdieu & Monique de Saint Martin, "Anatomie du goût", *Actes de la recherche en sciences sociales*, no 5, 1976, pp. 2-82 & 89-112.

UPPSALA UNIVERSITET

UPPSALA UNIVERSITET

P. Bourdieu, *La distinction. Critique sociale du jugement*, 1979, p. 140f

UPPSALA UNIVERSITET

UPPSALA UNIVERSITET

P. Bourdieu, *La distinction. Critique sociale du jugement*, 1979, p. 140f

UPPSALA UNIVERSITET

UPPSALA UNIVERSITET

P. Bourdieu, *La distinction. Critique sociale du jugement*, 1979, p. 140f

UPPSALA UNIVERSITET

UPPSALA UNIVERSITET

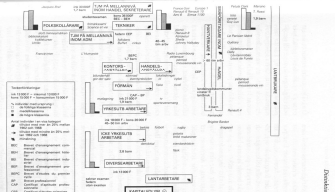
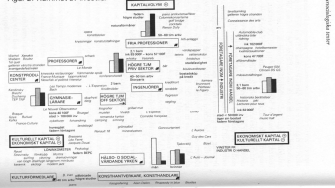
P. Bourdieu, *La distinction. Critique sociale du jugement*, 1979, p. 140f

UPPSALA UNIVERSITET

Övers. i P. Bourdieu,
*Kultursociologiska
texter*, Salamander,
Stockholm 1986,
pp. 282f

Figur 1: Rummet av sociala positioner

Figur 2: Rummet av livsstilar

____SLUT____

UPPSALA
UNIVERSITET

Verktygslådan

Kapital är enkelt sagt symboliska och materiella tillgångar. Bourdieu skiljer mellan olika arter av kapital: *kulturellt kapital* (kultiverat språkbruk och förtrogenhet med den s.k. finkulturen, förmågor som i Frankrike förvärvas främst i elitskolor), *socialt kapital* (släktband, vänskapsförbindelser, kontakter med gamla skolkamrater, kåranda) och *ekonomiskt kapital* (materiella tillgångar samt kännedom om ekonomins spelregler), jämte många mer speciella kapitalarter såsom "utbildningskapital" (examina), "vetenskapligt kapital" (anseende i den lärda världen) eller "litterärt kapital". En tillgång vilken som helst fungerar som *symboliskt kapital* i de sammanhang där den tillerkännes värde. Låt säga en civilingenjörsexamen utgör ett utbildningskapital som är verksamt som symboliskt kapital inom näringslivets fält men inte inom litteraturens.

Med *habitus* avses system av dispositioner som tillåter människor att handla, tänka och orientera sig i den sociala världen. En människas habitus grundlägges genom de vanor hon införlivar i familjen och skolan och fungerar sedan som ett seglivat och ofta omedvetet handlingsmönster. Habitus kan betraktas som förkroppsligat kapital.

Strategier är individers, grupper eller institutioners försök att värna värdet på sitt kapitalinnehav och att försvara eller förbättra sin position. Sådana försök är ofta mer eller mindre omedvetna. Bourdieu använder således termen "strategi" — liksom "intresse", "investering", "vinst" — på annat sätt än i vardagsspråket eller i ekonomins vokabulär där man brukar avse medvetna föreställningar och överlagd kalkyl.

Det sociala rummet är systemet av relationer mellan de positioner som intages av olika sociala grupper (klasser, klassfraktioner, yrkesgrupper). Bourdieus undersökningar av det sociala rummet motsvarar således det som inom andra forskningstraditioner kallas klassanalys eller studier av social stratifiering. *Den dominerande klassen* är detsamma som överklassen, vilken enligt Bourdieu består av två stora fraktioner, å ena sidan en "dominerande" ekonomisk fraktion där företagsledare spelar en framträdande roll och å andra sidan en "dominerad" kulturell fraktion vari ingår universitetslärare, konstnärer, författare. Tyvärr klingar ordet "härska" alltför värdeladdat i nutida svenska öron, annars kunde Bourdieus *la classe dominante* på god svenska översättas med "den härskande klassen" (*domination* är den gängse franska översättningen av den

vänsterhegelianska traditionens *Herrschaft*).

Fält kan, om vi söker en definition som är så generell som möjligt, definieras som ett system av relationer mellan positioner. Med *socialt fält* (även benämnt "kampfält" eller "konkurrensfält") avser Bourdieu ett föränderligt område i samhället där människor och institutioner strider om något de har gemensamt, t.ex. inom litteraturens fält om rätten att döma om litterär kvalitet. Varje autonomt fält har sin egen specifika art av kapital, och fältbegreppet är bl.a. ett verktyg för studiet av fördelningen av kapital. En typisk studie av det litterära fältet bygger på information om författares, kritikers eller förläggares innehav av både specifikt litterärt kapital (som ger dem anseende bland författare eller kritiker) och andra arter av kapital såsom kulturellt, socialt, ekonomiskt eller politiskt. Men ett fält kan även konstrueras på grundval av information om låt säga förlagens och tidskrifternas egenskaper. Det är då inte fråga om ett socialt fält utan ett *fält av institutioner*. Begreppet *maktens fält* använder Bourdieu för att fånga in hela systemet av relationer mellan samtliga kapitalarter av betydelse, från konstnärligt kapital över juridiskt och politiskt till ekonomiskt.

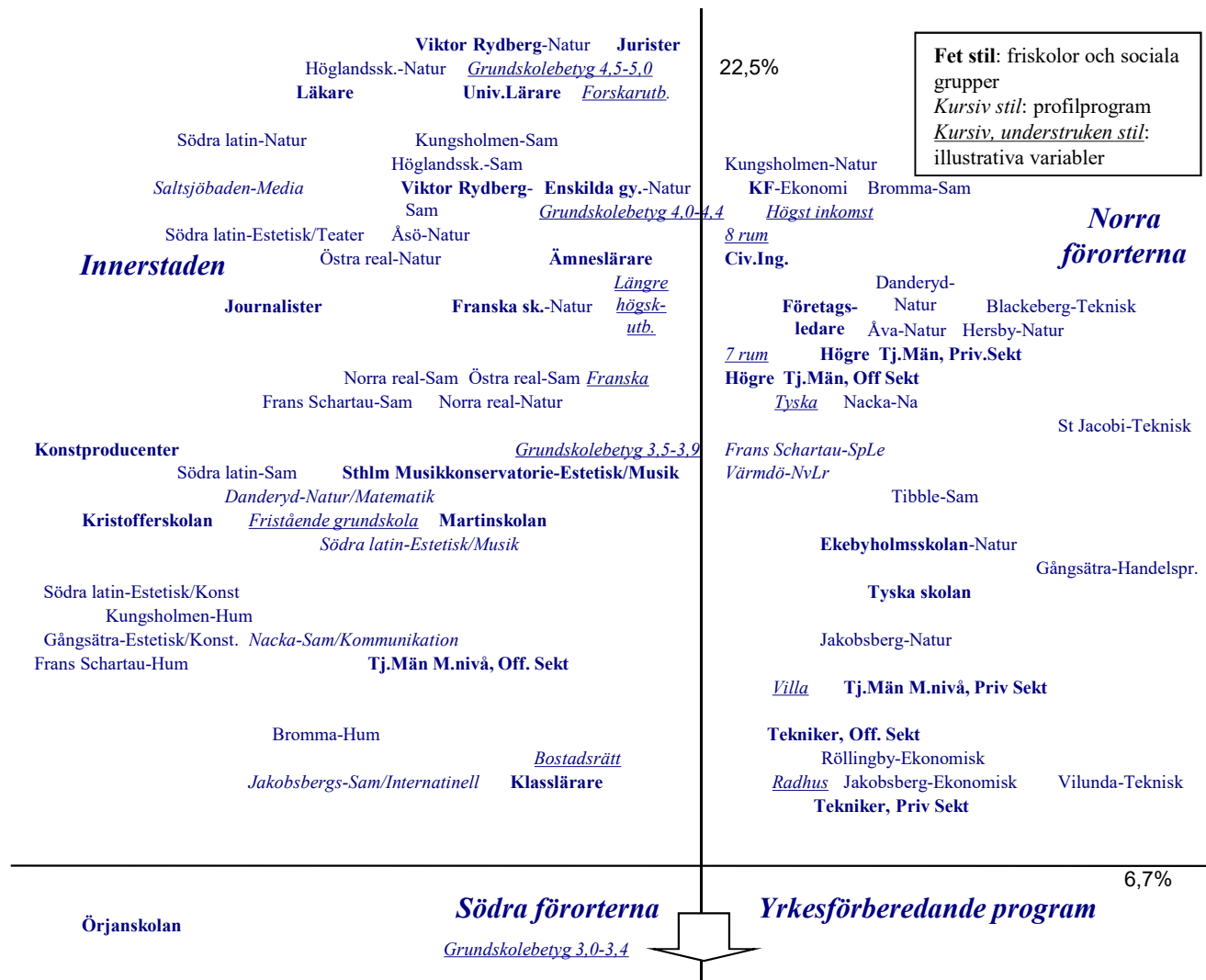
Bidragen till denna antologi handlar inte så mycket om läsarna eller publiken (som tillhör *konsumtionsfältet*) utan framför allt om *produktionsfält*, befolkade av författare, konstnärer, kritiker, förläggare, gallerister etc. De kallas produktionsfält eftersom det är här som verk, värden och trosföreställningar — men även "producenter", dvs. författarna eller konstnärerna — frambringas. Ett särskilt slag av produktionsfält är *kulturella fält* (en mer precis benämning är *fälten för kulturell produktion*), dvs. konst, litteratur, vetenskap och religion, vilka i sin tur kan inrymma subfält såsom teaterns fält, sociologins fält etc.

För att ett område skall kunna analyseras som ett fält i Bourdieus mening krävs att det besitter en väl utvecklad *autonomi*, dvs. självständighet i förhållande till andra fält och till omvärlden i övrigt.

Ur Donald Broady: "Inledning: en verktygslåda för studier av fält", *Kulturens fält*, Daidalos, Göteborg 1998, s. 11-26. Citatet från s. 13-15.

Fältet av gymnasieskolor i Stockholmsregionen 1998 (Könen sammanslagna. Enbart övre delen av fältet återges här).

D. Broady & M. Börjesson, "En social karta över gymnasieskolan i Stockholm i slutet av 1990-talet", *Studies in Educational Policy and Educational Philosophy*, nr 1 2002, pp. 2-13. [Äv. i *Kritisk utbildningstidskrift*, nr 106 (nr 1 2003), pp. 2-13.]

Från projektet "Formering för offentlighet. En kollektivbiografi över Stockholmskvinnor 1880-1920" som genomfördes fr.o.m. år 2000 och finansierats av Riksbankens Jubileumsfond. Se www.skeptron.uu.se/broaday/sec/ffo.htm

Äldre, uppväxt på landsbygden, sjuksköterske- el. lärarinneutb., inga utlandsresor, gift, titeln härledd ur makens titel

Yngre, uppväxt i Stockholm, musikutb., teaterutb., utlandsvistelser bl.a. till Paris, Berlin, London, ogift

- Variables:
- Education
 - Born in
 - Birth (decade)
 - Main Sphere
 - Pioneer
 - Married ←

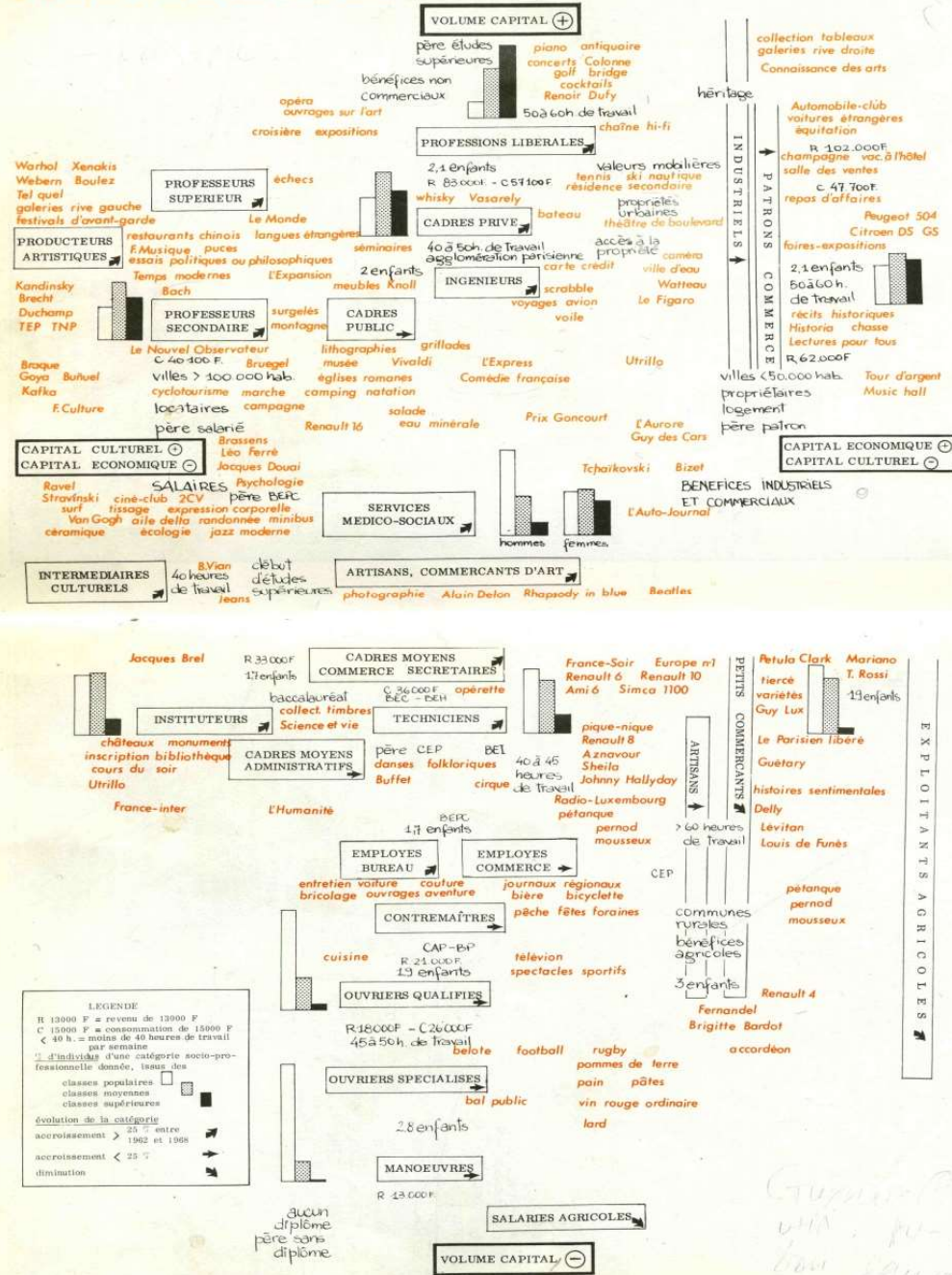
UPPSALA
UNIVERSITET

Karta över det sociala rummet och rummet av livsstilar

P. Bourdieu, *La distinction. Critique sociale du jugement*, 1979, p. 140f

Först publ. i
P. Bourdieu & Monique de Saint Martin,
"Anatomie du goût",
Actes de la recherche en sciences sociales,
n° 5, 1976, pp. 2-82 & 89-112.

graphique 5—Espace des positions sociales
graphique 6—Espace des styles de vie

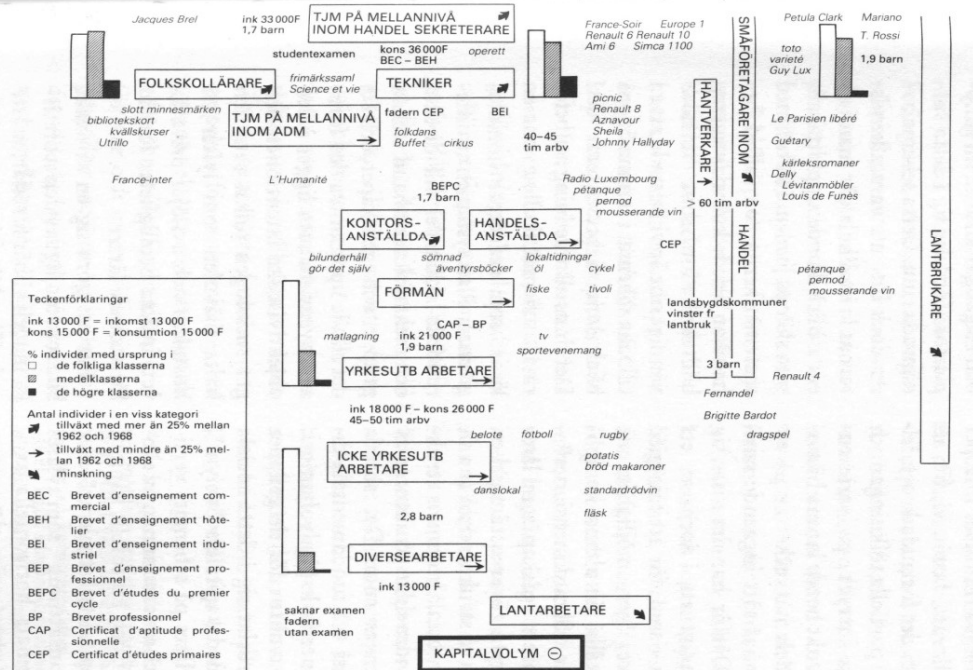
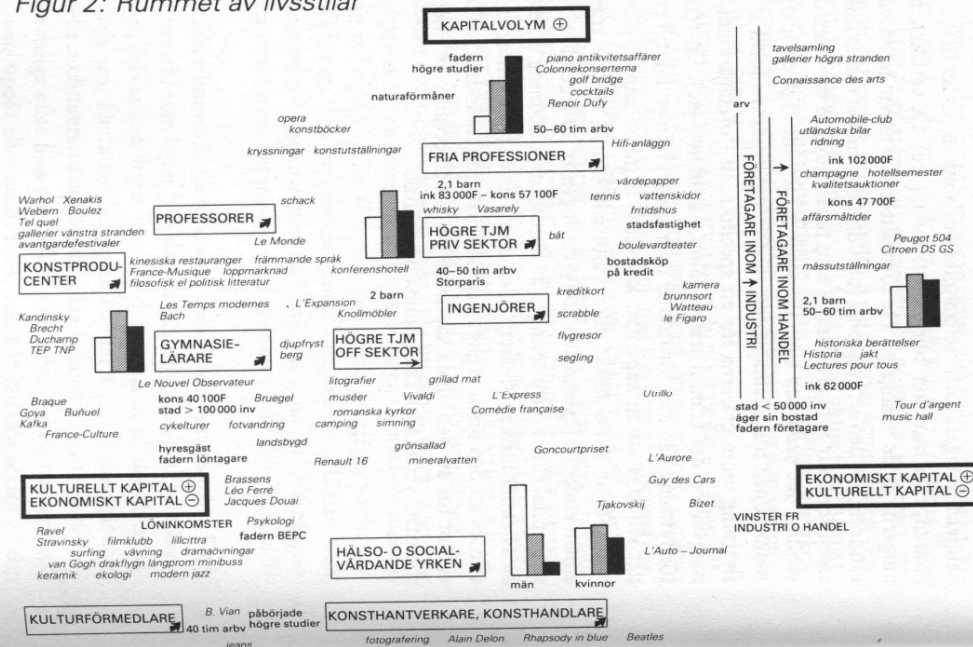

UPPSALA
UNIVERSITET

Övers. i P. Bourdieu, *Kultursociologiska texter*, Salamander, Stockholm 1986, pp. 282f

Figur 1: Rummet av sociala positioner

Figur 2: Rummet av livsstilar

Teckenförklaring
 ink 13000 F = inkomst 13000 F
 kons 15000 F = konsumtion 15000 F
 % individer med ursprung i
 □ de folkiga klasserna
 ■ de högre klasserna
 Antal individer i en viss kategori tillväxt med mer än 25% mellan 1962 och 1968
 → tillväxt med mindre än 25% mellan 1962 och 1968
 minskning

BEC Brevet d'enseignement commercial
 BEH Brevet d'enseignement hôtelier
 BEI Brevet d'enseignement industriel
 BEP Brevet d'enseignement professionnel
 BEPC Brevet d'études du premier cycle
 BP Brevet professionnel
 CAP Certificat d'aptitude professionnelle
 CEP Certificat d'études primaires